

28 mei 2013 -14:18

Oude en nieuwe drugsproblemen in 2013: trends en ontwikkelingen

Het Europese druglandschap is in beweging. Nieuwe trends en gevaren steken de kop op die de bestaande aanpak onder druk zetten. Zo blijkt uit het vandaag door het Europees Drugsagentschap gepubliceerde 'Europese Drugsrapport 2013: trends en ontwikkelingen'.

Daarin staat onder meer dat er vooruitgang geboekt wordt in de bestrijding van klassieke drugs. Zo zijn er bijvoorbeeld minder nieuwe druggebruikers in het algemeen, en minder nieuwe aanmeldingen bij gespecialiseerde behandelingscentra voor heroïnegebruik. Ook neemt het aantal personen dat drugs injecteert af, en daalt het gebruik van cocaïne en cannabis in een aantal landen. Deze kleine successen worden echter overschaduwd door de opmars van nieuwe psychoactieve drugs.

De huidige drugmarkt is bovendien veel beweeglijker en dynamischer geworden, en draait minder rond substanties van plantaardige oorsprong die over lange afstand naar de Europese markt worden versast. Globalisatie en informatietechnologie spelen een belangrijke rol in deze veranderingen, waarbij nieuwe connecties tussen leveranciers en verbruikers via het internet tot stand komen.

De klassiekers

Het gebruik van cannabis kent over heel Europa een stabiele tot neerwaartse trend bij jongvolwassenen (15-34 jaar). Niettemin blijft het een populaire drug waarvoor een grote en relatief robuuste markt bestaat. Cijfers van de Health Behaviour in School-aged Children studie, uitgevoerd bij scholieren van 12-18 jaar oud in Vlaanderen, Wallonië en Brussel laten een daling van het cannabisgebruik tussen 2006 en 2010 zien in alle gemeenschappen. *"In de Fédération Wallonie-Bruxelles is het aantal scholieren dat ooit cannabis heeft gebruikt met ongeveer drie percent gedaald. Bij hen die eens per week tot eens per dag gebruiken is de afname -ongeveer 1,5%- iets beperkter,"* zegt Miguel Rwubu van Eurotox, sub-focal point van het Belgische en Europese monitoring Center voor Drugs en Drugsverslaving. *"In Vlaanderen is het plaatje minder duidelijk. Op basis van de VAD leerlingenbevraging zien we over de laatste 10 jaar een daling van het ooit en regelmatig gebruik van cannabis bij scholieren. De laatste 5 jaar moeten we eerder spreken van een stabilisatie",* voegt Fred Laudens van de Vereniging voor Alcohol-en andere Drugproblemen, focal point voor de Vlaamse Gemeenschap, daaraan toe.

Cannabis blijft wel de vaakst gerapporteerde drug bij scholieren: 21% van de Vlaamse en 20% van de Franstalige leerlingen tussen 15 en 16 geeft aan minstens een keer in zijn of haar leven cannabis gebruikt te hebben. De Europese cijfers bevestigen dat cannabis een populaire 'instap-drug' is: in 2011 werden ongeveer 60.000 mensen behandeld voor cannabisproblemen. Dat maakt het de vaakst vermelde drug bij patiënten die voor het eerst worden behandeld voor een drugsprobleem.

Ook het gebruik en de beschikbaarheid van heroïne valt stilaan terug in heel Europa. *"Het aantal mensen dat voor het eerst werd behandeld voor heroïneproblemen viel terug van 59000 in 2007 tot 41000 in 2011. In België gaat het anno 2011 om 403 personen. Tegelijk nam ook de proportie van personen die opiaten, zoals heroïne injecteren af tot 38% (16% in België). Een decennium geleden was dat nog 58%. De daling was het duidelijkst merkbaar in de West-Europese landen,"* aldus Jérôme Antoine, nationaal coördinator van het Belgische Treatment Demand Indicator Register bij het Wetenschappelijk Instituut Volksgezondheid (WIV-ISP).

Voor cocaïne varieert de situatie iets meer binnen de EU. De meeste gebruikers van deze klassieke drug bevinden zich in een beperkt aantal West-Europese landen (Denemarken, Ierland, Spanje, Italië en het Verenigd Koninkrijk). Het gaat daarbij over 2.5-4% van de jongvolwassenen. Het aantal cocaïnegebruikers ligt gevoelig lager dan het aantal mensen dat cannabis gebruikt. Zo gebruikten 3.5 miljoen Europeanen afgelopen jaar cocaïne tegenover 20 miljoen cannabis, en de algemene trend in Europa is dalend. Toch melden enkele landen (Frankrijk en Polen) een toename van het aantal gebruikers. In België daalde het aantal behandelingsaanvragen met betrekking tot cocaïne van 1308 in 2009 tot 764 in 2011.

De interpretatie van trends in het gebruik van zogenaamde synthetische drugs is moeilijker, omdat het gebruik van een bepaalde substantie snel kan wijzigen onder invloed van beschikbaarheid, prijs en de perceptie van de kwaliteit. Amfetamines en XTC zijn veruit de meest gebruikte substanties binnen deze groep. Ongeveer 4 miljoen Europeanen beweert afgelopen jaar een van beide gebruikt te hebben. *“Over heel België bekeken werden in 2011 ongeveer 250 mensen voor het eerst behandeld voor een probleem met amfetamines, en een 20-tal voor een XTC-probleem”*, aldus Jérôme Antoine van het Wetenschappelijk Instituut Volksgezondheid (WIV-ISP). De Europese trend in het gebruik van amfetamines door jongvolwassenen is stabiel tot licht dalend. Het gebruik van XTC nam jaar na jaar af, vermoedelijk omwille van de slechte kwaliteit, maar er zijn nu aanwijzingen dat er een vernieuwde interesse is in deze drug.

Nieuwe psychoactieve drugs: een snel evoluerend probleem

“Er is al enkele jaren een nieuwe generatie van psychoactieve stoffen op de markt. Deze worden soms ‘legal highs’ genoemd. Het zijn stoffen met nagenoeg dezelfde basisstructuur als de zogenaamd klassieke illegale drugs, maar ze verschillen licht in de scheikundige structuur. Daardoor werden ze tot voor kort door de drugswet niet als illegaal beschouwd en konden ze vrij in omloop blijven. Dat zal binnenkort verleden tijd zijn, want de regering heeft in april van dit jaar een heel pakket van maatregelen goedgekeurd om dit ‘achterpoortje’ te sluiten,” zegt Kurt Doms, coördinator van de cel Drugs van de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu. (Zie [persbericht 26/04/2013 van de Ministerraad](#)) *“Die maatregelen zijn tot stand gekomen door de samenwerking tussen het beleidsniveau en de diensten van Volksgezondheid, Justitie, Politie en verschillende wetenschappelijke experts.”*

In heel Europa werden in 2012 73 nieuwe psychoactieve stoffen ontdekt. Het grootste deel van die nieuwe substanties, een dertigtal, waren synthetische cannabinoïden, die het effect van de actieve stof in plantaardige cannabis nabootsen.

Op dit moment wijst niets op een vertraging van het tempo waarmee deze nieuwe drugs opduiken. Wel integendeel. In België verdubbelde het aantal psychoactieve substanties dat werd ontdekt op een jaar tijd. Het Europees Drugsagentschap stelt in zijn rapport dat het aantal stoffen tellen belangrijk is, maar niet voldoende. Er moet minstens even veel aandacht gaan naar het informeren van de mensen over de gevaren en het nemen van maatregelen zodat we prompt kunnen reageren. Wat dat laatste betreft is België alvast op de goede weg.

Contactpersonen:

- Jérôme Antoine – Wetenschappelijk Instituut Volksgezondheid (WIV-ISP) : 02/642 54 20
- Fred Laudens – Vereniging voor Alcohol-en andere Drugproblemen: 02/423 03 59
- Miguel Rwubu – Eurotox: 02/539 48 29
- Kurt Doms – FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu: 02/524 86 18

Meer info:

- De Druglijn: 078 15 10 20 <http://www.druglijn.be>
- Europees drugrapport 2013: Trends en ontwikkelingen: <http://www.emcdda.europa.eu/edr2013>
- Persbericht Ministerraad: 'Een nieuwe wettelijke basis voor een betere strijd tegen 'legal highs' ': <http://www.presscenter.org/nl/pressrelease/20130426/een-nieuwe-wettelijke-basis-voor-een-betere-strijd-tegen-legal-highs>

Sciensano
Juliette Wytsmanstraat14
1050 Brussel
België
+32 2 642 51 11
<https://www.sciensano.be>

Wesley Van Dessel
Hoofd Wetenschappelijke Coördinatie &
Communicatie
+32 2 642 54 20
wesley.vandessel@sciensano.be